

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Sectio I. De neceßitate gratiæ ad cognoscendum verum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

ratio prima dubitandi.

Secunda. Ad secundam Resp. Deum posse quidem per se ipsum absolute facere, quod facere potest per causas secundas, sed non posse facere illud connaturaliter, nisi eleuando potentiam per aliquid intrinsecum, aliqui hoc argumento probaretur nec dari gratiam operantem. Verum est quod naturaliter actus vnius potentiae non potest esse principium actuum eiusdem, vel alterius potentiae, supernaturaliter autem potest. Tunc enim obedientialiter & instrumentaliter vnus actus alterum producit, in quo nullum video inconueniens.

Tertia. Ad tertiam Resp. multos esse Theologos qui gratiam comitantem plane confundunt cum gratia subsequente, sed verius tamen ab aliis distingui vtramque gratiam, ita ut gratia cooperans dicatur illa quae nobiscum operatur consensum voluntatis: subsequens quae illum consensum subsequitur, praebendo occasionem & opportunitatem boni operis quod voluntas efficere decreuit, vel certe efficiendo ut voluntas in illo desiderio vsque ad finem perseueret. De priori effectu dixit Augustinus in Enchir. cap. 32. *Nolentem praeuenit ut velit, volentem subsequitur ne frustra velit.* De altero effectu idem Augustinus lib. de natura & gratia cap. 31. *Praeuenit ut vocemur, subsequitur ut glorificemur, praeuenit ut pie viuamus, subsequitur ut cum illo semper viuamus.* Fulgentius lib. de Incarnatione & gratia cap. 11. *Praeuenit impium ut fiat iustus, subsequitur iustum ne fiat impius, praeuenit electum ut surgat, subsequitur electum ne cadat.*

DISPUTATIO II.

De praeceptis proprietatibus gratiae actualis per Christum Salvatorem.

Scilicet constituta & obiter tantum explicata tum existentia tum essentia gratiae praesertim actualis de qua sola nobis sermo nunc est, sequuntur tres illius eximiae proprietates in quibus tota eius dignitas, & maiestas se probat. Prima est summa illius necessitas ad elicienda opera bona, & ad vitanda peccata. Secunda est sufficientia gratiae. Tertia est eius mirabilis efficacia.

QUESTIO I.

De Necessitate Gratiae Christi.

S. Thomas quaest. 109.

Necessitas gratiae.

Hæc est celeberrima controuersia quæ post exortam in Ecclesia hæresim Pelagij tantâ contentione defensa est à fidelibus: quid nimirum sine speciali auxilio gratiae cognoscere, velle, agere homo possit, quod ut tradam plenissimè sex mihi videntur dicenda, Primò, qualis sit necessitas gratiae ad cognoscendum verum. Secundò, necessitas gratiae ad opera bona supernaturalia. Tertiò, necessitas gratiae ad opera naturalia moraliter bona difficiliora. Quartò, necessitas gratiae ad opera naturalia facillima. Quintò necessitas gratiae habitualis & fidei ad quælibet bona opera elicienda. Sextò necessitas eiusdem gratiae & priuilegij specialis ad vitanda omnia peccata tum mortalia tum venialia.

SECTIO I.

De Necessitate Gratiae Christi ad cognoscendum verum.

S. Thom. art. 1.

Certum est primò veritates alias esse naturales, alias supernaturales: naturales eæ appellantur, quæ cognosci possunt sine speciali reuelatione: supernaturales illæ ad quarum cognitionem necessaria est specialis Dei reuelatio. Rursum autem veritas naturalis alia est speculatiua quæ de se non ordinatur ad mouendam & dirigendam voluntatem in opere bono, alia est practica & moralis quæ de se ordinatur ad excitandum bonum affectum in voluntate, siue illa sit vniuersalis ut cum dicitur parentes debere honorari, siue sit particularis, verbi gratiâ, honorari debere patrem hic & nunc. Denique veritas moralis particularis quædam est sufficiens duntaxat ad mouendum affectum, quia licet illum possit mouere, non tamen mouet: quædam non est tantum sufficiens sed etiam congrua, quia non illum duntaxat potest mouere, sed etiam mouet.

Veritatis multiplex acceptio.

Certum est secundò, auxilium gratiæ quod dici potest necessarium ad cognitionem veritatum naturalium, non posse dici esse auxilium supernaturale secundum substantiam, cum actus sit purè naturalis: sed neque dici potest esse solum concursus generalis, quem certum est requiri ad omnem omnino actum: igitur necesse est ut illud non sit aliud quam speciale quoddam adiutorium, quod in sua quidem entitate naturalis tantum sit ordinis, sed fiat tamen præter cursum ordinarium causarum qui sequitur creationem, ita ut illud non existeret nisi Deus mutaret ordinem naturæ primò constitutum, ut homini egenti, propter merita Christi opitularetur: si enim sine huiusmodi speciali auxilio non potest homo cognoscere veritates naturales tunc ad cognoscendum verum necessaria erit gratia per Christum.

Supernaturale secundum substantiam.

Duplex ergo potest esse dubitatio, prima de necessitate illius gratiæ ad cognoscenda vera naturalia, Secunda de necessitate gratiæ ad cognoscendas & credendas veritates Fidei.

S. I.

Verum ad cognoscendas veritates naturales Gratia Christi sit necessaria.

Loquor de veritatibus tum speculatiuis, tum moralibus, non tantum singulis, sed etiam omnibus, vtrum videlicet absque speciali Dei adiutorio cum solo Dei concursu ordinario, & supposito cursu naturali causarum, possit homo in statu naturæ lapsæ cognoscere aliquas, vel etiam omnes veritates praesertim practicas quæ idoneæ sunt ad mouendum affectum.

Ratio dubitandi esse potest primò, quia ex Scripturis & Conciliis habetur quod omnis scientia donum est Dei: Psalm. 93. *Qui docet hominem scientiam,* quod ex testimonio argumentatur Concilium Milenitanum c. 4. vbi probat vtrumque Dei donum esse, & scire quid agere debeamus & diligere ut agamus, imò etiam donum Dei testatur esse scientiam illam quæ inflat idem indicatur lib. 2. Paralip. c. 20. *Cum ignoremus quid agere debeamus, hoc solum habemus residui ut oculos nostros dirigamus ad te.* Et aperte Apostolus 2. ad Corinthios 3. *Non quod sufficientes sumus cogitare ex nobis, quasi ex nobis: quem locum eleganter expendit Concilium Arafricanum 2. Canone 7. & cap. 9, aperte docet diuini esse muneris cum rectè cogitamus,*

Ratio prima dubitandi.

mus, & cap. 22. *Nihil habet homo suum præter mendacium & peccatum, si quis autem veritatem & iustitiam habet, ab illo fonte habet quem sitire debemus in Eremo.*

Secunda.

Secundò, habetur etiam ex Scripturis quod ignorantia & cæcitas sunt vulnera peccatricis naturæ, Genes. 6. *Videns Deus quod cuncta cogitatio humani cordis intenta esset ad malum, alia lectio habet, Quod figmentum humani cordis duntaxat malum: Vnde Patres Concilij Palæstini errorem illum Pelagij refellunt, qui diceret ignorantiam & obliuionem non subiacere peccato vt constat ex lib. de gestis Pelagij cap. 18. quem refellit etiam Augustinus lib. 1. de gratia Christi c. 28. negans expresse quod sine Deo possit esse scientia in homine lapsò. Idem etiam ab ipso desumpsisse videtur Fulgentius lib. de Incarnat. & gratia cap. 13. vbi docet hominem peccando amisisse facultatem rectè cogitandi, vnde Psalm. 93. dicitur Cogitationes hominum vanae sunt.*

Tertia.

Tertiò, habetur etiam ex Scripturis quod prudentia est ex Deo, si autem nullo nobis opus est Dei auxilio ad cognoscendas veritates practicas, certè ad acquisitionem prudentiæ nulla gratia egemus, quod tamen negatur Proverbiorum 8. *Meum est consilium mea est prudentia, negatur ab Augustino, epist. 105. Nemo rectè sapit, aut rectè intelligit nisi acceperit spiritum sapientia & intellectus. Imò alioqui sequeretur quod neque otare possemus ad donum illud accipiendum, neque gratias agere Christo propter illud acceptum, quod nemo Catholicus affirmauerit.*

Conclusio bipartita.

Dico primò, multas veritates purè naturales etiam practicas cognoscere homo potest sine speciali gratia per Christum, non potest tamen cognoscere omnes aut collectiue, aut etiam distributiue.

Probat ex Scripturis.

Primam partem cum S. Thoma in hoc articulo probant Catholici omnes Doctores contra Caluinum & Irensem eius assecram perpetuum. Primò ex iis Scripturis vbi dicitur Deum ex creaturis cognosci posse naturaliter Sap. 13. *A magnitudine speciei, & creatura poterit Creator horum cognoscibiliter videri, Rom. 1. Quod notum est Dei manifestum est in illis, inuisibilia enim Dei per ea quæ facta sunt, &c.* Vbi manifestum est quod veritates aliqua speculatiue cognoscuntur à nobis naturaliter.

Secundò, dicitur etiam in Scriptura diuinum lumen & legem impressa esse homini naturaliter, vt per ea cognoscat verum & rectum. Psalm. 4. *Multi dicunt quis ostendit nobis bona, signatum est super nos lumen vultus tui Domine.* Vbi de veritatibus practicis sermo est quæ sunt veluti præcepta iustitiæ indita homini naturaliter vt dictum alibi est, & explicat optimè Augustinus in eum Psalmum. Clarissimè autem Apostolus Rom. 2. *Cum gentes quæ legem non habent naturaliter ea quæ legis sunt faciunt, eiusmodi legem non habentes, ipsi sibi sunt lex, &c.* vbi manifestè dicit Apostolus Ethnicos qui legem Moyse non habent, cognoscere naturaliter ea quæ ad honestè viuendum pertinent. Vnde argumentor quia non potest esse in nobis lex naturalis indita naturaliter, quin naturaliter cognoscantur à nobis quæ recta & honesta sunt: sed legem illam cum natura quilibet homo scriptam accipit cum illa non sit aliud quam natura rationalis, ergo naturaliter cognoscere potest homo ea quæ recta, & honesta sunt. Vnde *Hanc sapientiam* (inquit Prosper lib. contra collatorem cap. 22.) *superesse humano generi ex natura à Deo condita reliquit, ad temporalis vite utilitatem.*

Probat ratione.

Tertiò, rationes plurimæ id suadent. Primam vget Suares, quia vt homo possit peccare nulla indiget gratia, sed vt possit peccare indiget aliqua cognitione, ergo vt homo cognoscat verum etiam morale non indiget gratia. Quod manifestè indicat Augu-

stinus in Psalm. 57. *Manu* (inquit) *formatoris nostri, in cordibus nostris veritas scripsit quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris, hoc & antequam lex daretur nemo ignorare permissus est, vt esset unde iudicaretur etiam ij quibus lex non esset data.* Chrysostomus homilia 54. in Genesim, *Sufficientem magistrum habemus conscientiam, & fieri non potest, vt illo adiumento salutis priuetur, nam simul cum hominis formatione implantata scientia faciendorum, & non faciendorum.* Altera ratio est, quia supposita cognitione sensuum, necessariò sequitur in intellectu cognitio veritatis, sed sine gratia cognoscuntur obiecta per sensus, ergo & per intellectum.

Secunda pars de omnibus veritatibus collectiue, imò de singulis distributiue, probatur primò experientia, nemini enim adhuc notæ fuerunt veritates omnes tum practicae, tum speculatiue: imò & certum est quasdam esse veritates adeò difficiles & abstrusas vt nemini hætenus notæ fuerint. Secundò, probat id multitudo rerum cognoscendarum, & summa etiam aliquarum obscuritas, quibus accedente vitæ breuitate, impedimentis corporis rebellionem appetitus, sensuum fallacis sanè perspicitur neminem esse posse in quouis statu etiam integræ naturæ constitutum, qui sine speciali Dei directione, sapissimè non erret tum in speculatiuis tum in moralibus.

Ad primam Responderi vulgò solet illas duntaxat cognitiones & scientias dici à Scripturis & Conciliis esse dona Dei quæ ordinantur & conferunt de se ad vitam æternam & pietatem, alias cognitiones etiam practicas esse quidem dona Dei authoris naturæ, non esse dona Dei authoris gratiæ. Primò enim locum illum Psalmi *Qui docet hominem scientiam.* De scientia diuinæ legis ad actus supernaturales per se ordinata explicant Concilium Mileuitanum cap. illo 4. & Augustinus lib. de gratia Christi cap. 26. vbi probant charitatem quæ ædificat multò magis esse donum Dei, si ad ipsam charitatem ordinata scientia, quæ inflat si sola sit, est etiam donum Dei. Secundò, locum Apostoli, *Non quod sufficientes simus cogitare aliquid ex nobis, explicat Concilium Arausicanum secundum Can. 7. de cognitione rerum ad cognitionem pertinentium, in iis enim quæ pertinent ad salutem & iustitiam non habemus nisi mendacium & peccatum, vt tradit etiam Augustinus lib. de Prædestinat. Sanctorum cap. 2.*

Ad secundam Resp. naturam non ita esse vulneratam per peccatum, vt nullas omnino veritates tum speculatiuas, tum practicas sine auxilio speciali possit cognoscere, sed quod pauciores cognoscere absque vilo errore possit, quam cognouisset in statu puræ naturæ, propter passionum rebellionem, & quod ad veritates supernaturales cæca omnino sit post priuationem originalis iustitiæ quæ multa continebat dona intellectus. Cum ergo dicitur quod cuncta cogitatio humani cordis intenta sit ad malum, significatur quod per concupiscentiam homo semper incitetur ad malum, neque ad bonum supernaturale per vllas naturæ vires eniti possit, & hæc causa est cur cuncta, id est ordinaria hominum cogitatio semper ad malum sit intenta; quem etiam habent sensum alia Scripturæ loca, & Conciliorum.

Ad tertiam Resp. posse quidem hominem sine gratia exercere aliquos actus imperfectissimæ prudentiæ, non posse perfectè prudentem euadere, quia nec frequentes, nec difficiles actus prudentiæ potest elicere propter pugnam concupiscentiæ, per quam impediuntur actus prudentiæ, & propter frequentissimas errandi occasiones, quæ vinci non possunt sine gratia. Quod additur de oratione & gratiarum actione in sequentibus explicabitur.

§. II.

An & quomodo ad cognoscendas & credendas veritates supernaturales necessaria sit gratia.

Status difficultatis.

A cognitione rerum purè naturalium, transeo ad cognitionem rerum supernaturalium, quæ in homine viatore semper est fides, lucerna videlicet lucens in caliginoso loco, donec dies elucescat, & lucifer oriatur in cordibus nostris: nec enim aliter in statu viæ res supernaturales cognoscimus quàm in lumine fidei ut dicam alibi. Vnde ad solam fidem difficultas præfens reuoluitur, in qua quaeritur, vtrum nullam sine gratia fidem habere possimus etiam initialem.

Ratio prima dubitandi.

Ratio autè dubitandi est 1. quia facta sufficienti propositione mysterij reuelati, sequitur omnino necessariò assensus fidei, ergo nulla requiritur ad illum actum alia gratia præter reuelationem & propositionem motiuorum. Probo antecedens, implicat vtille qui scit Deum esse veracem, & clarè videt Deum aliquid dixisse, neget veritatem reuelatam, sed ille qui videt miraculum, v. g. in testificatione veritatis reuelatæ sciens aliundè Deum veracem esse, ac dixisse mysterium quod proponitur, ergo implicat vt ille credat mysterium illud non esse verum. Quæro enim cur non possim statim assentiri cum mihi aliquis euidenter proponet articulum, & faciet miraculum, vt probet eius veritatem.

Secunda.

Secundò sola supernaturalitas actus Fidei potest esse causa cur ad illum gratia Dei videatur esse necessaria, sed illa supernaturalitas probari vix potest, cum Catholicus & Hæreticus eodè articulo ex eodè planè motiuo credant, nam vterque profiteretur se credere quia Deus dixit, aliqui Catholicus cognoscere certò posset se verum elicere actum fidei.

Tertia.

Tertiò, saltem in illis qui iam habent habitum fidei, neque affectus ille pius voluntatis, neque gratia necessaria est ad credendum, reliqui enim habitus intellectuales sine præuio actu voluntatis mouent potentiam in qua sunt, & ostenditur manifestè in lumine gloriæ, quo posito statim videtur Deus. Denique imperari potest actus fidei ex affectu vanæ gloriæ, ergo sine pio affectu voluntatis & sine gratia elici potest actus fidei.

Conclusio secunda probatur.

Dico secundò, ad actum fidei diuinæ eliciendum, & ad quodlibet etiam eius initium, id est ad piam voluntatem credendi necessarium esse simpliciter auxilium gratiæ supernaturale secundum substantiam. Hoc est certissimum dogma fidei contra Semipelagianos sæpissimè in variis Conciliis definitum.

Ex Conciliis.

Primò enim Concilium Arausicanum secundum postquam Can. 5. anathema ei dixit qui sicut augmentum sic initium fidei, & ipsum credulitatis affectum, quo in eum credimus qui iustificat impium non per gratiæ donum, sed naturaliter nobis inesse asserit, statim argumentatur ex variis locis Apostoli, v. gr. Philipp. 1. *Vobis donatum est non solum vt in illum credatis sed etiam vt pro illo patiamini* Ephesorum 2. *gratia saluati estis per fidem, & hoc non ex vobis, Dei enim donum est.* 1. ad Cor. 4. *quid habes quod non accepisti, & cap. 15. gratia Dei sum id quod sum*: Vnde addit Can. 7. *Si quis per natura vigorem aliquod bonum pertinens ad salutem æternæ vitæ cogitare, aut eligere, sine salutari predicatione consentire posse confirmat absque illuminatione Spiritus Sancti, qui dat omnibus suauitatem in consentiendo & credendo veritati, Hæretico fallitur spiritus, &c.*

Ex Augustino.

Secundò eadè & alias probationes suggerit Augustinus lib. 1. *retract. c. 29. lib. de Prædestinatione Sanctorum cap. 2. & 3. lib. de bono perseuerant. c. 19. epist. 107.* vbi multiplices adducit Scripturas quibus se ait conuictum esse, præsertim illud, *Quid habes quod non accepisti, sufficientia nostra ex Deo est*: Deinde varias

Tom. I.

adducit Patrum authoritates Cypriani, Ambrosij, Nazianzeni, & demùm rationes adducit efficacissimas primam petit ex oratione totius Ecclesiæ pro infidelibus, eiusdem gratiarum actione pro fide illis data, *Non enim orat Ecclesia tantum, inquit, vt augeatur fides in infidelibus, sed etiam petit vt incipiant habere fidem, quam ante non habebant, quod vt fiat oretur pro eis non ab eis, cum autem factum fuerit, gratia agantur pro eis & ab eis.* Altera ratio Augustini est, quia si pia illa voluntas esset à nobis, gratia Dei daretur omnino secundum merita, cum merces inchoatæ fidei sit fides aucta, Tertia quia si posset homo per se incipere fidem, posset etiam illam perficere ac augere, cum eiusdem rationis sit initium, & incrementum, tam enim est supernaturalis fides initialis si vera sit, quam fides perfecta.

Ex rationibus S. Doctoris.

Ad primam Resp. negando quod facta propositione quacunque mysterij reuelati, sequatur necessariò assensus fidei diuinæ, multi enim visis miraculis, non tamen credunt. Ille qui scit Deum esse veracem, & videt miracula potest tamen adhuc negare assensum articulo proposito, quia non cognoscit clarè illud esse verum miraculum, imò etiam si videret illud esse verum miraculum, non posset quidem negare veritatem reuelatam, sed vel cohiberet omnino assensum, vel certè non eliceret assensum Fidei nisi acquisitæ, si Deus nullam daret gratiam indebitam. Si enim coram me faciat aliquis miraculum euident, assentiri potero fide acquisita non fide diuina, quæ sola nitatur Dei dicentis authoritate.

Solutur prima ratio dubitandi.

Ad secundam Resp. supernaturalitatem actus fidei satis probari secunda secundæ tùm ex Scripturis tùm ex Conciliis & Patribus, aut etiam ex motiuo quod est sola prima veritas reuelans, est autem impossibile vt Fides Catholici, & fides hæretici quando habet idem obiectum materiale, habeat etiam idem obiectum formale. Quantumvis dicat hæreticus se non credere nisi Deo dicenti, falsò tamen id dicit, quia si verum id esset, crederet hæreticus æqualiter alios articulos æquè à Deo reuelatos, tunc ergo ille habet motiuum credendi diuersum à reuelatione, quamvis credat, se non credere nisi propter illam. Catholicus autem propter puram credit reuelationem, neque tamen de hoc potest esse omnino certus, atque ad eò non est certus de suo actu fidei.

Secundæ.

Ad tertiam Resp. nullum esse actum fidei ad quem pius non debeat præcedere affectus voluntatis, etiam posito habitu fidei, quia licet alij habitus intellectus qui sunt euidentes moueant intellectum sine præuio affectu voluntatis, illi tamen qui sunt ineuidentes cuiusmodi est fides, egent præuia determinatione voluntatis. Quomodo autem actus fidei non possit imperari à vana gloria dictum est aliàs.

Tertiæ.

SECTIO II.

Dene cessitate gratiæ actualis ad elicienda opera virtutum supernaturalium.

§. Thomas art. 5. 6. 7.

Sic explicata naturali virtute intellectus ad cognoscendum verum, difficilior & multiplicior est controuersia de viribus liberi arbitrij ad operandum bonum, tùm naturale tùm supernaturale, quæ præcipua imò tota fuit contentio Catholicorum cum Pelagianis, in qua primum videndum est de operibus illis quæ dicuntur esse supernaturalia vel secundum substantiam, quales sine dubio sunt actus Spei, Charitatis, Contritionis & virtutum omnium infusarum, vel certè ex directione speciali ad salutem: generaliter enim de illis quaeritur, vtrum elici possint sine adiutorio speciali tùm excitante tùm adiuuante, vbi tria sunt

NNn

statuenda